

Koncepční rámec
pro hodnocení
socio-ekonomických
přínosů soustavy
Natura 2000

Opatření
prováděná v různých
evropsky významných
lokality a ptačích
oblastech v ČR

Webinář
o soustavě Natura 2000
a další vzdělávací akce
pro orgány ochrany
přírody

Projekt Jedna příroda vstupuje úspěšně do třetího roku

Máme za sebou dva úspěšné roky projektu Jedna příroda. Činnosti a nasazení téměř stovky projektových pracovníků pěti partnerských organizací jsou znatelné na všech výstupech, ač mnohé nejsou doposud k dispozici veřejně. Za jednotlivými výsledky, se skrývají tisíce hodin setkávání, diskusí, organizování a přípravných aktivit.

Odborníci na monitorování a hodnocení stavu předmětů ochrany soustavy Natura 2000, specialisté a praktici v oblasti zajištění vhodné péče zejména ve vybraných evropsky významných lokalitách a ptačích oblastech pracují s experty na hodnocení ekosystémových služeb, s lidmi odpovědnými za zajištění vzdělávání pracovníků orgánů ochrany přírody i s těmi, kdo mají na starost propagaci světově unikátní sítě evropsky chráněných území. Vznikající výstupy budou časem pomáhat při konkrétních činnostech v terénu i ve veřejné správě.

Co všechno se nám zatím podařilo a co nás čeká v letošním roce, najdete na následujících stránkách prvního čísla Novinek projektu Jedna příroda, které jsme se rozhodli pravidelně vydávat. Chceme tak přinášet ucelené informace o aktivitách našeho projektu, které mají jediný společný cíl: zajistit efektivnější péči o chráněná území soustavy Natura 2000 v České republice, která přináší prospěch lidem i samotné přírodě.

za projektový tým Tomáš Kažmierski
předseda Řídicího výboru projektu Jedna příroda

OBSAH

- 3 Zajistili jsme desítky opatření ve vybraných chráněných územích soustavy Natura 2000
- 4 Hodnocení socio-ekonomických přínosů soustavy Natura 2000 má svůj koncepční rámeček
- 5 Český příběh soustavy Natura 2000 byl náš první vzdělávací webinář
Sdílíme zkušenosti v otázkách péče o evropsky významné druhy a stanoviště
- 6 Vydali jsme první tištěné materiály, leták o projektu a leták Kde má přednost příroda
Odborníci potřebují data, a proto máme komplementární projekty ISOP 2 a MON & INV
- 7 Zprávy, které nás zaujaly...
Prioritní akční rámeček soustavy Natura 2000
Proč je důležité hodnocení ekosystémových služeb?
Stav přírody v EU není příliš příznivý
Zpracovává se Metodika hodnocení ekosystémových služeb ve zvláště chráněných územích

Setkání projektového týmu AOPK ČR v Sedmihorkách v roce 2020.
Foto: Martin Adamec

Novinky projektu Jedna příroda, resp. Integrovaného projektu LIFE pro soustavu Natura 2000 v České republice, číslo 1, vydalo Ministerstvo životního prostředí 4. března 2021.

Fotografie na obálce: koniklec velkokvětý, foto: Michal Pešata.

Údaje a informace v něm uvedené vyjadřují názor či stanovisko pouze projektového týmu, tj. Ministerstva životního prostředí, Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, Biologického centra Akademie věd ČR – Výzkumná infrastruktura SoWa, Centra pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy a Ústavu výzkumu globální změny Akademie věd ČR. Evropská komise není odpovědná za jakékoliv použití informací, které tento leták obsahuje.

Zajistili jsme desítky opatření ve vybraných chráněných územích soustavy Natura 2000

V roce 2020 se díky projektu Jedna příroda v různých evropsky významných lokalitách (EVL) a ptačích oblastech (PO) podařilo zajistit tvorbu a obnovu tůní, provedení sečí, zatravnění zeleným senem, odstranění náletů, instalaci nových oplocenek či vyhrabání stařiny a narušení drnu.

Každé území vyžaduje opatření šité na míru s ohledem na specifické nároky konkrétních chráněných druhů rostlin, živočichů či přírodního stanoviště, tedy předmětu ochrany v daném místě. Cílem je vždy zajistit takovou péči, která by na lokalitě předcházela úbytku biologické rozmanitosti a vytvářela ideální podmínky pro udržení či zlepšení stavu daného předmětu ochrany.

V průběhu loňského roku uzavřeli pracovníci Agentury ochrany přírody a krajiny ČR více než dvě stě nových smluv a veřejnoprávních dohod, na jejichž základě byla zajištěna potřebná péče v celkem 88 EVL a PO v různých koutech České republiky v hodnotě téměř 20 milionů Kč.

I v roce 2021 a v letech následujících budeme v zajišťování vhodné a aktivní péče ve vybraných evropsky chráněných územích soustavy Natura 2000 pokračovat. Do budoucna k tomu budeme využívat i v prozatím prvním zpracovaném návrhu systém prioritizace péče, stanovující priority konkrétních opatření tak, aby byly mj. finanční prostředky investovány s neefektivnějším dopadem.

Ruční kosení křovinořezem, shrabání a odstranění pokosené biomasy v EVL Niva Nemanického potoka s cílem zajistit ochranu prstnatce májového. Foto: Kateřina Marková

Vykácení stromů, částečné prosvětlení tůně a okraje louky v EVL Litovelské Pomoraví, která je domovem čolka velkého, modráška bahenního a ohniváčka černočerného. Foto: Lenka Gillová

Vyhlobení deseti tůní v evropsky významné lokalitě Beskydy, kde žijí kuňka žlutobřichá a čolek karpatský. Foto: Milan Škrott

Pastva ovcí s cílem podpořit stav přírodního stanoviště v evropsky významné lokalitě Oblík-Srdov-Brník. Foto: Zdeňka Parýzková

Hodnocení socio-ekonomických přínosů soustavy Natura 2000 má svůj koncepční rámec

Efektivní ochrana a péče o chráněná území soustavy Natura 2000 vyžaduje zdůvodnění jejích přínosů, které poskytuje místně i globálně. Je potřeba ověřit a podpořit její společenskou relevanci, a to i z hlediska ekonomických příležitostí.

Proto zpracovali projektoví pracovníci zejména Ústavu výzkumu globální změny AV ČR – CzechGlobe, **koncepční rámec hodnocení socio-ekonomických přínosů soustavy Natura 2000** vypracovaný na základě dokumentu Mezivládního panelu pro biologickou rozmanitost a ekosystémové služby, IPBES. Zajistí tak systematický a efektivní postup při definování časově a odborně náročného hodnocení vybraných ekosystémových služeb (ES).

Konkrétně pro potřeby projektu Jedna příroda jsme vybrali např. poskytování potravy, materiálu, energie, regulaci kvality ovzduší, klimatu, kvality vody, opylování,

vytváření a udržování biotopů. Přehled uvádíme na stránce [Přínosy chráněných území](#) na našich internetových stránkách.

Koncepční rámec zdůrazňuje také klíčovou roli institucí, správy a dalších nepřímých hnacích sil v péči o chráněná území, spojení mezi přírodou, ekosystémovými službami a kvalitou života v chráněných územích a klade důraz na různé typy hodnot spojených s přírodou, ekosystémovými službami a kvalitou života v chráněných územích.

Abychom dosáhli komplexního zhodnocení ekosystémových služeb, musíme mj. zhodnotit stav, tok i společenskou poptávku a možnosti využití hodnocení konkrétními aktéry.

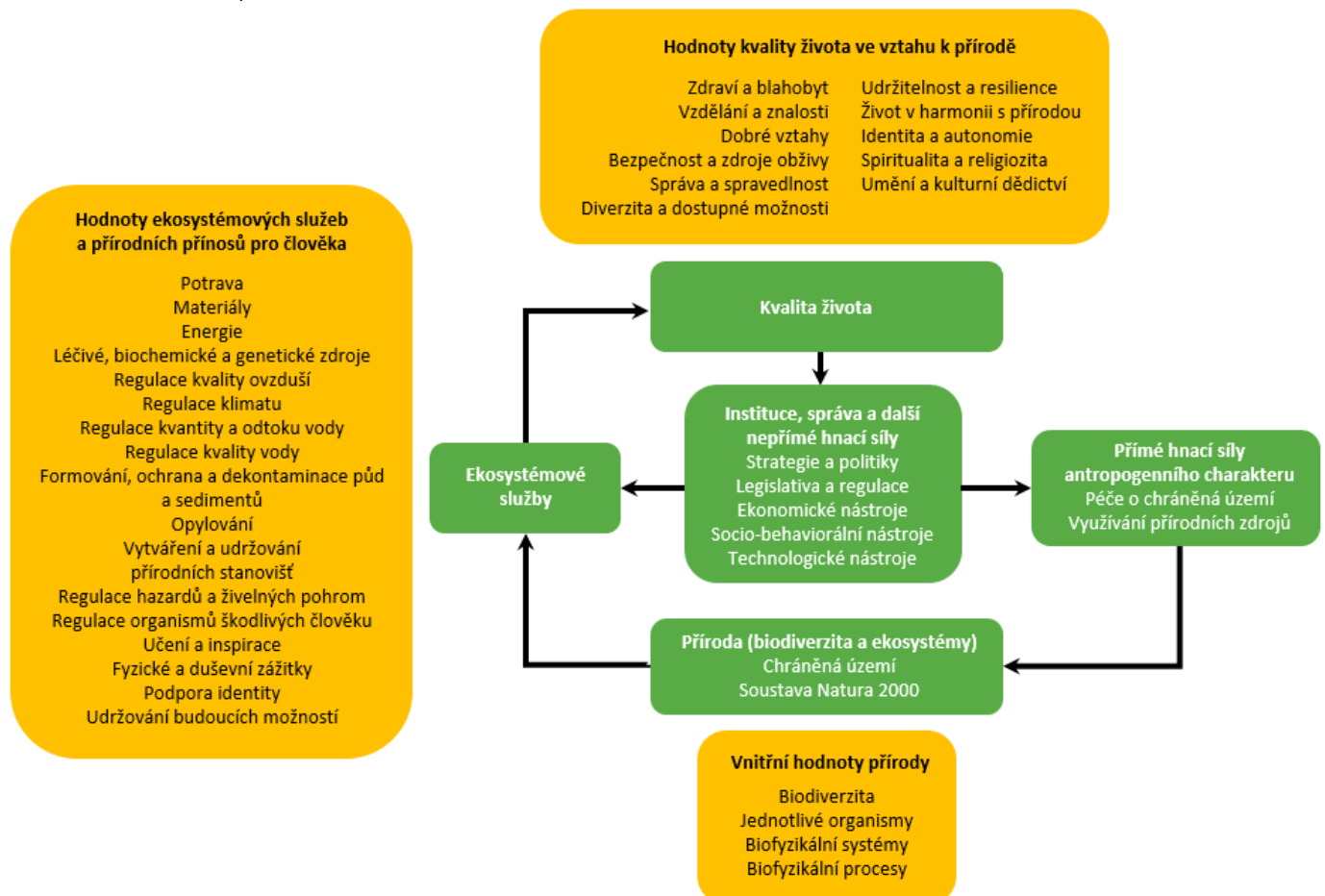
Proto v loňském roce probíhaly **polostrukturované rozhovory** a v závěru roku především **participativní webináře** se zástupci ministerstev a dalších orgánů státní

správy, územních a místních samospráv, zemědělských, rybářských a lesnických institucí i neziskových organizací, tedy s těmi, kdo mohou ve své práci využít výsledky hodnocení ekosystémových služeb vzniklé v projektu Jedna příroda.

Jedním z témat především online setkání byly možnosti a způsoby využití hodnocení konkrétních ekosystémových služeb z hlediska metod, škály nebo typu použitých hodnot. Zkušenosti a informace získané z rozhovorů i webinářů využijí pracovníci CzechGlobe a Centra pro otázky životního prostředí UK při přípravě druhého kola participativních seminářů s dalšími aktéry plánovaných na duben až květen 2021.

Informace, jak se nám daří hodnocení přínosů soustavy Natura 2000 zajistit, zveřejňujeme průběžně na stránce [Přínosy chráněných území](#).

Schéma koncepčního rámce hodnocení socio-ekonomických přínosů soustavy Natura 2000 (na základě Díaz et al. 2015).

Český příběh soustavy Natura 2000

byl náš první vzdělávací webinář

Ve dnech 12. a 13. listopadu 2020 proběhla první vzdělávací akce projektu Jedna Příroda.

Na online webináři **Český příběh soustavy Natura 2000** představili odborníci Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky (AOPK ČR) a Ministerstva životního prostředí svým kolegům a dalším účastníkům zajímavé a ne vždy veřejně dostupné informace a podrobnosti o české soustavě Natura 2000.

Prezentace se věnovaly vzniku soustavy, právní ochraně, plánování vhodné péče i aktuálním otázkám.

Během dvou dnů zaznělo mnoho detailů i zvláštností, kterými se evropský územní systém ochrany přírody liší od české tradice, co mají společného a jak se ho podařilo sladit s praxí.

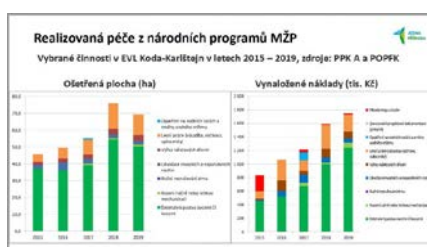
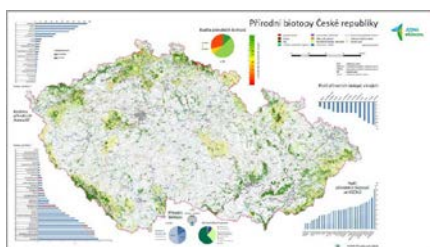
Bližší informace o webináři uvádíme v [článku na našich stránkách](#).

V následujících letech plánujeme seminář opakovat, o čemž budeme informovat na stránce [Vzdělávání](#). Lze rovněž kontaktovat metodičku vzdělávání našeho projektu, Annu Příkopovou z AOPK ČR, na adrese anna.prikopova@nature.cz.

VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt Jedna příroda se zaměřuje na přenos výstupů do praxe. Zejména pro pracovníky orgánů ochrany připravujeme semináře/webináře a e-learningové kurzy ve čtyřech vzdělávacích modulech: Soustava Natura 2000, Komunikační dovednosti, Management lokality soustavy Natura 2000 a Hodnocení ekosystémových služeb.

Více na stránce [Vzdělávání](#).

Vybrané snímky z prezentací prvního webináře projektu Jedna příroda, Český příběh soustavy Natura 2000

Sdíleli jsme zkušenosti v otázkách péče o evropsky významné druhy a stanoviště

Z průzkumu mezi členy Pracovní skupiny manažerů lokalit, která vznikla na začátku roku 2020, jsme zjistili zájem dozvědět se více například o **ekologické obnově travních porostů**. Tématu byl proto věnován seminář uspořádaný Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR ve spolupráci s Českým svazem ochránců přírody 22. září 2020 v Praze. Zúčastnili se ho zájemci z obou pořadatelských organizací vč. regionálních pracovišť AOPK ČR a další pozvaní hosté.

Přednášející hovořili o současném stavu a problémech obnovy travních porostů, ukázali i konkrétní příklady dobré praxe z několika míst České republiky.

Bližší informace najdete na našich stránkách v článku [Uspořádali jsme seminář o ekologické obnově travních porostů](#).

Nahoře: Ze semináře o ekologické obnově travních porostů, foto: Barbora Čepelová

Dole: Část exkurze na střeše vodojemu společnosti Veolia, foto: Archiv projektu Jedna příroda

Vydali jsme první tištěné materiály, leták o projektu a leták Kde má přednost příroda

Leták o projektu informuje o cílech projektu Jedna příroda či stručně popisuje hlavní témata, kterými jsou soustava Natura 2000, péče o chráněná území, jejich přínosy a komunikace s vlastníky a uživateli pozemků nacházejících se v těchto vzácných územích.

Leták Kde má přednost příroda reflektuje nutnost zvyšování povědomí o pojmech jako biodiverzita, soustava Natura 2000 a též o tom, jak se u nás liší jednotlivé kategorie chráněných území či jak se naopak prolínají. Stručně je proto představuje, uvádí jejich specifika a nenahraditelné přínosy a představuje způsoby, jak o ně dlouhodobě pečujeme.

Oba letáky jsou volně dostupné na našich stránkách, [leták o projektu](#) a [leták Kde má přednost příroda](#).

Odborníci potřebují data, a proto máme komplementární projekty ISOP 2 a MON & INV

Na konci projektu Jedna příroda bychom měli znát a mít vyhodnoceny stavy předmětů ochrany chráněných území soustavy Natura 2000. A právě v naplnění tohoto časově náročného cíle nám napomáhají komplementární projekty, které má na starosti Agentura ochrany přírody a krajiny ČR.

První z nich, projekt **ISOP 2 – Informační systém ochrany přírody 2**, komplexně rozvíjí dosavadní systém, včetně integrace všech jeho částí do jednoho celku. Podpoří tak plánování a hodnocení stavu a péče o chráněná území.

V roce 2020 umožnil spustit aplikaci data.nature.cz a zahájit testování veřejné části Ústředního seznamu ochrany přírody na stránce drusop.nature.cz/portal.

Druhým je projekt **Monitoring a mapování vybraných druhů rostlin a živočichů a inventarizace maloplošných zvláště chráněných území v národně významných územích v ČR (MON & INV)**, který doplňuje tolik potřebné údaje o jednotlivých předmětech ochrany, tedy konkrétních druzích a přírodních stanovištích.

Po celý rok 2020 sbírali pracovníci AOPK ČR a smluvní dodavatelé data v terénu. V [Nálezové databázi ochrany přírody](#) následně provedli celkem 32 202 záznamů pro evropsky významné druhy, 40 403 záznamů pro evropsky významné druhy ptáků a 12 397 záznamů druhových předmětů ochrany, sloužící pro hodnocení jejich stavu.

Sysel obecný

Pralouka v EVL Bukovec

Orel křiklavý

NPR Radotínské rašeliniště

Srplice karbincolistá

Zprávy, které nás zaujaly...

Prioritní akční rámec soustavy Natura 2000

Česká republika přijala v roce 2020 nový Prioritní akční rámec pro soustavu Natura 2000 pro období 2021–2027, ve zkratce známý jako PAF. Jedná se o **strategický víceletý nástroj plánování**, jehož cílem je poskytnout komplexní přehled opatření nezbytných k implementaci evropské soustavy chráněných území soustavy Natura 2000 a s ní související zelené infrastruktury. Současně stanovuje potřeby financování těchto opatření a spojuje ji s příslušnými programy financování EU.

Bližší informace v článku [Byl přijat Prioritní akční rámec pro soustavu Natura 2000](#).

Proč je důležité hodnocení ekosystémových služeb?

Na tuto i další otázky, jako například jak hodnotná je příroda kolem nás, jak lze změřit její přínos a co jsou ekosystémové služby, odpovídá Jana Osúchová (z CzechGlobe) v článku **Ekosystémové služby: cesta, jak měřit hodnotu krajiny**, který vyšel v loňském [pátém čísle časopisu Živa](#).

Autorka v článku dále uvádí, jak důležitým dokumentem byla v roce 2005 mezinárodní zpráva Hodnocení ekosystémů na začátku tisíciletí a následné ustanovení Mezivládní platformy pro biologickou rozmanitost a ekosystémové služby, [IPBES](#). Na příkladu zemědělského regionu pak popisuje vliv využití krajiny na dostupnost vybraných ekosystémových služeb.

Stav přírody v EU není příliš příznivý

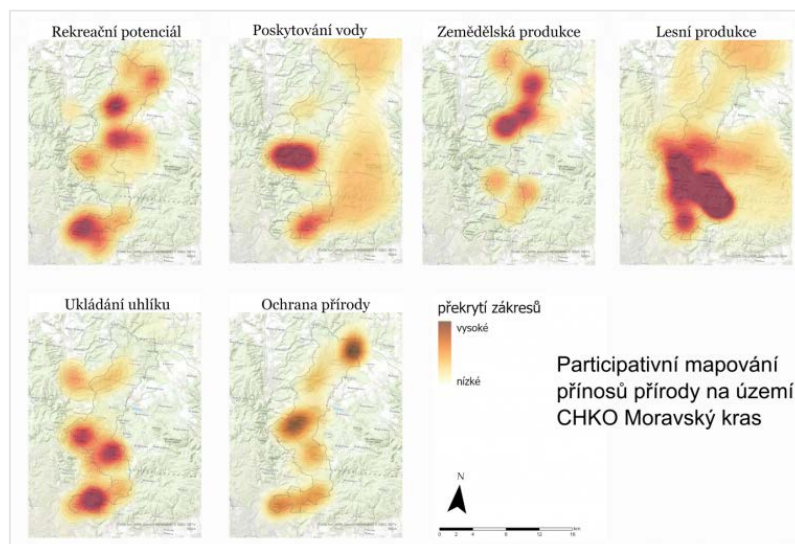
15. října 2020 vydala Evropská komise souhrnnou hodnotící **Zprávu o stavu a trendech u druhů a typů stanovišť** chráněných podle směrnice o ptácích a směrnice o stanovištích za období 2013 až 2018, ve které se uvádí, že Evropská unie zatím nedokázala zastavit úbytek chráněných typů stanovišť a druhů vymezených dvěma směrnice, které jsou stavebními kameny soustavy Natura 2000. Podle údajů ve zprávě tvořilo soustavu v celé Evropské unii 27 852 lokalit na celkové ploše 1 358 125 km², což představuje 17,9 % pevniny a 9,7 % mořských vod.

Zpráva v anglickém jazyce je dostupná ke stažení na stránce [eur-lex.europa.eu](#).

Zpracovává se Metodika hodnocení ekosystémových služeb ve zvláště chráněných územích

Ústav výzkumu globální změny AV ČR – CzechGlobe se v projektu **Participativní modelování hodnot ekosystémových služeb ve zvláště chráněných územích** věnuje rozvoji participativních metod mapování a modelování služeb ekosystémů. Cílem je vytvoření podkladů pro mapování a modelování hodnot přírody chráněných krajinných oblastí (CHKO). V letech 2019 a 2020 se proto uskutečnily setkání a online webináře zaměřené na participativní mapování ekosystémových služeb v CHKO Moravský kras, Kokořínsko a Máchův kraj, Žďárské vrchy a Šumava. Více v článku [CzechGlobe zmapoval hodnoty přírody ve čtyřech CHKO](#).

Ukázka výsledků z mapování v CHKO Moravský kras, autor map: Petr Krpec

**JEDNA
PŘÍRODA**

**PÉČE O CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ
SOUSTAVY NATURA 2000
PŘINÁŠÍ PROSPĚCH
PŘÍRODĚ I LIDEM.**

NATURA 2000 PRO ŽIVOT

Ministerstvo životního prostředí, www.mzp.cz
Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, www.nature.cz
Biologické centrum AV ČR, v. v. i. – Výzkumná infrastruktura SoWa, soilwater.eu
Centrum pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy, czp.cuni.cz
Ústav výzkumu globální změny AV ČR, v. v. i. – CzechGlobe, www.czechglobe.cz

www.jednapriroda.cz

** [@JednaPriroda](https://twitter.com/JednaPriroda)**